

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „*Predstavujeme mestá a obce Novohradu*“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami: Bol'kovce a Buzitka

História: Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1255 (Buchk). Ďalšie pomenovania obce boli Bolk (1320), Bwlyk (1467), Bolyk (1481), Bolkowcze (1773). Pôvod názvu obce bol pravdepodobne odvodený od mena prvého obyvateľa – Bolyky Tomáša. Bol'kovce patrili rodu Kačičovcom, Tomajovcom, neskôr divínskemu panstvu a hradu Šomoška. V prvej polovici 14. st. bol zemepánom obce Felicián Zách, tento 17.4.1330 spáchal vo Višegrade atentát na kráľa Karola Róberta, zranil ho mečom na ramene a kráľovnej odsekol tri prsty na ruke. Atentát spáchal preto, lebo syn kráľa zneuctil jeho dcéru Kláru. Felician Zach bol za svoj čin popravený, jeho telo rozštvrtené a vyvesené v Budíne na štyri svetové strany. Kláre odrezali nos, bradu, ruky, nohy a tak ju ukazovali na vozíku s nápisom: „Tak pochodí, kto zradí kráľa“. Celý majetok Zacha bol skonfiškovaný a rodina vyvraždená. Neskôr boli zemepánmi obce rody Koháryovcov, Szilašiovcov a Törökovcov. Pečať obce pochádza z r. 1739. Celá obec 22. októbra 1802 vyhorela.

Kultúrne - historickou pamiatkou je **rímsko-katolícky kostol** sv. Dionýza Areopageta z konca 18. storočia, opravený v roku 1889. Z čias stavby kostola je zachovaná klasicistická kamenná krstiteľnica. **Nový rímsko-kat. kostol** bol postavený v časti Osada a je zasvätený Fatimskej Panne Márii.

Ďalšou pamätihodnosťou obce je **pomník Štefana Katonu**, ktorý 18. júna 1911 postavili študenti Gymnázia v Lučenci pri príležitosti 100. výročia jeho úmrtia. Na pomníku je maďarský nápis: „Tu sa narodil Štefan Katona, uhorský dejepisec, 13. decembra 1732. Venoval krúžok J. Kármána z lučenského gymnázia.

Jeden zo základných pilierov bývalej moci“.

Historik a rodák z Bol'koviec **Štefan Katona** je významnou osobnosťou obce. Ako profesor pôsobil na univerzite v Trnave a od r. 1769 ako vedúci katedry svetových dejín. V roku 1777 bola univerzita premiestnená do Budína, kde v r. 1782-83 pôsobil ako dekan filozofickej fakulty. Venoval sa historickej a náboženskej tematike, vydal celkom 27 prác. Už ako 74 ročný bol v roku 1806 vymenovaný za rektora kaločského seminára. Zaujímavým bol jeho testament, v ktorom nezaбудol ani na rodnú obec Bol'kovce...

Z Bol'koviec pochádza aj **Desiderio Deszo Demecs** (nar. 8. 11. 1923), študoval na základnej škole v Bol'kovciach 1929-1937, neskôr Prof., Dr., Ph.D. a vysokoškolský učiteľ v USA.

Ďalším rodákom je **Jozef Töre** (nar. 18.6.1933), päsťiar, tréner, olympionik a účastník OH 1960 v Ríme, päťnásobný majster ČSSR.

V septembri r.1935 sa uskutočnilo slávnostné otvorenie **kultúrneho domu**, ktorý stojí až dodnes. Miestna osvetová beseda bola zriadená 23.10.1936 a predsedom bol Michal Pohorelec. Ročne sa nacvičili 2-4 divadelné hry. V roku 1946 sa prisťahovali do obce slovenskí kolonisti, najmä z Cinobane. V roku 1948 sa stal Anton Žatko osvetovým referentom a kronikárom obce.

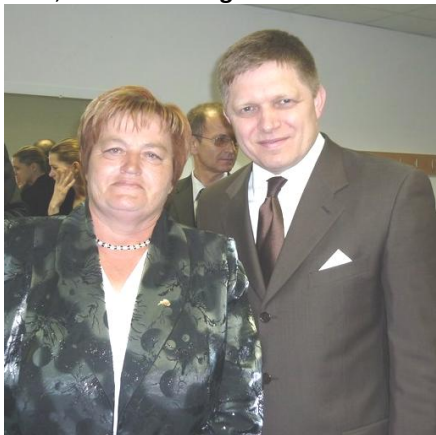
Pokr. str. 2

Pokr. zo str. 1 Po ňom, od r. 1954 bol kronikárom učiteľ Ján Rovňan a od r. 1965 Ladislav Machút. V januári 1949 bola založená odbočka Matice slovenskej a tajomníkom bol už spomínaný A. Žatko. Zaznamenaná bola zaujímavá informácia - ukončenie práce miestneho bubeníka (Agnesa Hrončeková) na osade Boľkovce, v roku 1956. Od roku 1958 sa v kine premietali filmy dvakrát týždenne. V roku 1960 existovali dokonca dva ochotnícke divadelné krúžky. Jeden zložený z mládeže, viedla učiteľka Irena Rovňanová a nacvičili hru „*Problémy s láskou*“. Druhý krúžok viedol predseda JRD Jozef Demeč a nacvičil hru „*Plačúce bábičky*“ (Sirobabák). Od r. 1961 začal činnosť Csemadok pod vedením Jána Lukáča a tiež naskúšali dve divadelné hry. V r. 1978 bola vybudovaná Osvetová beseda. Dňa 5.6.1994 sa v obci uskutočnili IV. Poipeľské slávnosti.

Atraktivitu Boľkoviec a regiónu rozhodne šíri **letisko**. Už r. 1966 sa tu konal slávnostný krst lietadla typu IL -14 pomenovaného mestom Lučenec. Parašutisti navštívili letisko prvýkrát v roku 1979 a v tom období začali úvahy o usporiadaní majstrovstiev. Celkom až šesťkrát sa stalo toto letisko dejiskom konania majstrovstiev sveta. Už v roku 1982 sa tu konali XVI. Majstrovstvá sveta v parašutizme. V roku 1991 zorganizovalo Letecké športové centrum v Boľkovciach IX. Majstrovstvá sveta v skupinovej akrobacii, r. 2000 to boli XXVIII. Vojenské majstrovstvá sveta, v r. 2002 II. Majstrovstvá sveta juniorov a XI. Svetový pohár majstrov, r. 2008 XXX. FAI Majstrovstvá sveta a r. 2009 XXXIV. Vojenské Majstrovstvá CISM v parašutizme.

Súčasnosc: Boľkovce vedie už 22 rokov žena, starostka **Margita Sedliaková**.

Obec má 655 obyvateľov a patrí do mikroregiónu Pod Bučňom. Podľa slov starostky sa obec skladá z dvoch častí, z Boľkoviec a asi 3 km vzdalenej časti Osada. Preto majú aj dva kultúrne domy, 2 kostoly, dve knižnice, dokonca aj máje stavajú dva. Pôvodný kultúrny dom sa nachádza v Boľkovciach, ďalší

v Osade. V obidvoch sa nachádzajú aj knižnice. V Osade stále funguje MŠ.

Obec organizuje viaceré tradičné podujatia, stavenie a váľanie mája, MDD, Mesiac úcty k starším či Mikuláš.

Okrem už spomínaných majstrovstiev sveta sa v Boľkovciach konali až 10-krát preteky cestných motocyklov pod záštitou Petra Baláža, zaslúžilého majstra športu.

Štyrikrát sa tu uskutočnil Power fest, naposledy 28. 4. 2012 a okrem toho sa tu konala aj súťaž záprahov psov. Aktívne tu pracuje obecný športový klub a hokejový klub. V roku 2008 sa im podarilo vybudovať **viacúčelové ihrisko**, ktoré bolo spolufinancované Úradom vlády SR.

Boľkovce od roku 2011 vytvorili partnerstvo s obcou **Alsóold** v MR, na poslednej návšteve tam boli dňa 25. 8. 2012. V blízkosti obce sa nachádza aj farma „Zairin dom“, kde sa konajú detské tábory. O obci či osobnostiach boli vydané dve publikácie, v roku 1995 pri príležitosti 675. výročia prvej písomnej zmienky to bola kniha „*Boľkovce 1320-1995*“, ktorej autorkou je Mária Adamová. PhDr. Jozef Drenko je autorom publikácie „*Štefan Katona (1732-1811)*“, ktorú v roku 2011 vydal OÚ Boľkovce pri príležitosti 200. výročia úmrtia Š. Katonu. Informácie o živote a dianí v obci sa nachádzajú na webovej stránke—www.bolekovce.sk

V Boľkovciach sa varili zaujímavé ľudové jedlá. Na slávnostné príležitosti piekli tzv. „*firentö*“ (z jemného cesta nakrájali dlhé pásy, ktoré stočili do tvaru slimáka a na plechu upiekli, potom namočili do horúceho mlieka, obľali medom a posypali makom a cukrom.). Pri pečení chleba, zo zvyškov chlebového cesta piekli „*tekercsík*“, tento pripravili tak, že na seba poukladali 2 cm široké pásy, medzery vyplnili makom alebo lekvárom a poliali masťou. Koláč v tvare bábovky nazývali „*beznohým kuraťom*“.

Zdroj: www.bolekovce.sk

Mária Adamová: Boľkovce 1320-1995,
PhDr. Jozef Drenko: Štefan Katona (1732-1811)

História: Prvá písomná zmienka pod názvom **Bozyta** pochádza z roku 1350. Obec patrila Fiľakovskému hradnému panstvu, v rokoch 1554-1594 ju okupovali Turci. Zanikla v polovici 17. storočia. Obnovená bola až v polovici 18. storočia, už len ako osada Prše. Pod obec Prša patrila až do roku 1936, potom sa nakrátko osamostatnila, ale v r.1938 bola na viac ako 5 rokov pričlenená k Maďarsku. Po oslobodení sa znova zlúčila s obcou Prša. **Od 1.1.1957** sa obec **Buzitka** osamostatňuje a skladá sa z 5 častí: **Buzitka, Krásna, Nový Sad, Ipeľka a Dóra**. Heraldická komisia SR v roku 2000 schválila **erb** obce – **v červenom štíte vyrastá zo strieborného srdca** (richtár Prše v rukopise z 30.5.1864 uvádza, že v chotári osady Buzitka sa nachádzajú Horné a Dolné lúky, ktoré vytvárajú tvar srdca) **päťlistá zlatá ratolesť striedavých dubových listov**. Za druhý symbol bola zvolená vetvička dominantného starého duba a listy symbolizujú miestne časti.

Bývalý veľkostatok Coburgovcov v súčasnosti

V obci sa nachádzal veľkostatok Coburgovcov. V roku 1925 bol majetok Coburga rozdelený a pridelený kolonistom – českým a slovenským legionárom. Ich zásluhou začal aj rozvoj v oblasti kultúry. Prvá zmienka o kultúrnej činnosti je z roku 1926, keď pri slávnostnom otvorení školy 22. júna 1926 bolo večer prvé divadelné predstavenie Spolku divadelných ochotníkov „Falešná kočička“. Za 10 ročné obdobie práce legionárov sa vybudoval aj kultúrny dom (1935). Pri príležitosti osláv 10. výročia založenia Bozity, dňa 31.5.1936 bola odhalená pamätná tabuľa na budove KD s nápisom: „*K službe vlasti – tobě domov. V duchu T.G.Masaryka, gen. R.M. Štefánika a Dr. E. Beneše zbudovali kolonisté v Bozitě r. 1935*“. V decembri 1934 pričinením učiteľa Andrášiho bola založená jednota „SOKOL“, ktorá tiež odohrala niekoľko divadelných predstavení. V roku 1935 založil Václav Müller kapelu a sám bol jej kapelníkom až do roku 1938. Stále kino bolo v obci zriadené roku 1949. Divadelný krúžok bol založený v roku 1957.

Neskôr bola jeho vedúcou **Marta Macková** a režisérom jej manžel Ladislav Macko. Od roku 1964 bola každý rok nacičená divadelná hra. V roku 1969 začala úprava **parku** pred kultúrnym domom. V ňom sa nachádza aj **pamätník** osloboditeľom. Rekonštrukcia KD bola ukončená r. 1971.

V roku 1985 sa uskutočnila integrácia osvetových zariadení - kino, osvetová beseda a miestna ľudová knižnica prešli pod novú kultúrnu ustanovizeň - miestne kultúrne stredisko. Oživenie kultúrneho života nastáva v priebehu roka 1993. Pod vedením Marty Mackovej sa krúžková činnosť transformuje do kultúrnej a spoločenskej činnosti, ktorá vrcholí verejnými vystúpeniami pri rôznych udalostiach a výročiach. Pri týchto vystúpeniach sa deti a mládež predstavujú v ľudovom a modernom tanci, estrádnym programom, celovečerným kabaretom. Takto vznikol v Buzitke ochotnícky krúžok „**DUBKÁČIK**“, ktorý sa každý rok v marci predstavoval novým programom.

Významnou osobnosťou Buzitky je známa česká herečka **Kveta Fialová**, ktorá sa narodila 1.9.1929 v časti Ipeľka. Rodný dom stále stojí.

Dňa 2. júla 2012 navštívila pani Fialová svoje rodisko. Pri tejto príležitosti dal súčasný majiteľ zhotoviť **pamätnú tabuľu** a umiestnil ju na prednej stene rodného domu. Ďalšou osobnosťou, ktorá v Buzitke žila a navštevovala ZŠ bola **Anna Klúková**, operná speváčka, dlhoročná sólistka opery SND.

Súčasnosť: Obec má 529 obyvateľov a patrí do mikroregiónu Bučeň. Starostkou obce je **Helena Ševčíková**. Obecný úrad sa nachádza v peknej budove kultúrneho domu. V súčasnosti sa v ňom realizujú niektoré rekonštrukčné práce a výmena okien. Obecná knižnica sídli v KD, ale v ZŠ sa nachádza aj školská knižnica. Predsedom komisie kultúry je Miroslav Malatinec.

Pokr. str. 4

Pokr. zo str. 3

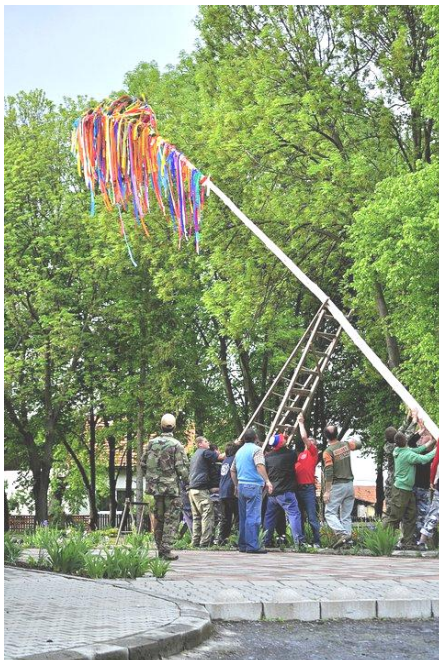
Starostka obce Helena Ševčíková

Obec vedie kroniku od r. 1957, toho času je kronikárkou pracovníčka OÚ Mária Kovalančíková.

Na území obce sa nachádza ešte časť veľkostatku Coburgovcov. V blízkosti je novopostavený rímsko-katolícky **kostol**, posvätený 13.10.2007 Mons. Eduardom Kojnokom.

V obci sa koná každoročne množstvo tradičných podujatí, ako pochovávanie basy, hasičský ples, MDŽ, Deň matiek, slávnostné posedenie so seniormi či Mikuláš.

Máje stavajú v jeden deň, vždy 30. apríla, preto máje, lebo ich postavili až 5, teda v každej miestnej časti jeden. V rámci spomienkových osláv víťazstva nad fašizmom organizujú aj športový deň. Ten tohtoročný sa rozhodli vyhlásiť výzvu za skrášlenie lokality „Hájik“, tak nazývajú areál plný zelene pri futbalovom ihrisku.

Najväčším podujatím je „**Deň obcestretnutie rodákov**“, ktoré sa prvýkrát konalo 14. júla 2012 a okrem ľudového rozprávača Andera z Košíc, FS Jánošík či ľudovej hudby Ďatelinka sa na ňom prezentoval aj ochotnícky súbor „Dubkáčik“. Na toto podujatie sa obci podarilo získať finančné prostriedky z VÚC Banská Bystrica a sponzorské dary od rôznych podnikateľov z obce, ale aj širokého okolia.

V obci bol 14.1.2010 založený Dobrovoľný hasičský zbor Buzitka - Obecný hasičský zbor Buzitka. Členovia DHZ-OHZ sa zapájajú do všetkých kultúrno-spoločenských aktivít konaných v obci. Tento rok sa zúčastnili aj Územného kola súťaže DHZ v Málinci.

V Buzitke má svoju dielňu keramikárka Miadoková Ľuba z Filakova a časť jej tvorby je možné obdivovať aj na obecnom úrade.

O obci bola pri príležitosti 650. výročia prvej písomnej zmienky vydaná publikácia pod názvom „**Buzitka 1350-2000**“ ktorú zostavila Mária Adamová.

Na webovej stránke obce:

www.buzitka.estranky.sk sú zverejňované všetky potrebné informácie.

Zdroj: www.buzitka.estranky.sk

Mária Adamová: Buzitka 1350-2000

Blahoželáme:

Márii Ambrušovej, riaditeľke Novohradského osvetového strediska v Lučenci, k jej významnému životnému jubileu.

PhDr. Štefanovi Mázikovi, riaditeľovi Mestského kultúrneho strediska vo Filakove k životnému jubileu.

Stalo sa v regióne

Palócky ľudovoumelecký tábor

VIII. ročník podujatia podporujúceho kultúru národnostných menšín sa uskutočnil už tradične v rekreačnom stredisku Látky - Prašivá. Tábor sa konal v dňoch **30. júla – 3. augusta 2012** a zúčastnilo sa ho 40 detí z Lučenca, Fiľakova, Rimavskej Soboty a z Maďarska. Ľudové tradície a remeslá vyučovalo celkom 8 lektorov: **hrnčiarsku dielňu** (Gyetvai Zsuzsa), **výrobu kraslíc** (Benko Tünde), **kožené výrobky** (Kovács Zoltán), **rezbárstvo a vyrezávanie stĺpa** (Nagyferenc Kati), **tanec a spev** (Pálffi Zoltán, Schnelczer Tünde, Paluch Norbert a Percze Piroska). **Karol Galcsík**, ktorý v minulosti navrhol organizovanie táborov, zhodnotil aj ten tohtoročný ako úspešný. Tvorivé dielne boli zaujímavé a inšpiratívne. Avšak deti sa aj tento rok tešili najviac na štvrtkový, rozlúčkový večer s vatrou a varili a piekli tradičné jedlá.... Súčasťou záverečného programu v piatok je už tradičné postavenie pamätného stĺpa, surový kmeň deťom darovali majitelia rekreačného strediska. Počas tábora ho deti spoločne opracovali a hotový stĺp, aj z tohto ročníka, zostal v areáli strediska. Kto chce stĺpy vidieť na vlastné oči, musí navštíviť Látky a priamo pod hotelom Royal ich môže všetky obdivovať. Organizátormi tábora boli Csemadok – Novohradský oblastný výbor, BBSK – Novohradské osvetové stredisko v Lučenci a Občianske združenie Pitytang. Podujatie sa realizovalo s finančným príspevkom Úradu vlády SR a BBSK.

Poipeľ'ský umelecký festival

Jeho XII. ročník sa uskutočnil vo vynovenom areáli počas víkendu, v dňoch **21.- 22. júla 2012** v Radzovciach.

Tohtoročnou novinkou bol remeselnícky jarmok na nádvorí pri kaštieli. Deň pred festivalom, teda v piatok, sa uskutočnilo otvorenie dvoch výstav. Prvá, **etnografická** výstava bola otvorená o 18.00 hod. v Dome kultúry v Čakanovciach.

Vernisáž druhej sa konala o 19.00 hod. v Radzovciach a návštevníci spoločenského domu mohli obdivovať **archeologickú** expozíciu a **výstavu ručných prác**. V sobotu festival otvoril **Ing. Péter György**, starosta Radzoviec. Slávnostný prejav mal **Béla Hrubík**, predseda Republikovej rady Csemadoku a z poverenia predsedu VÚC pozdravil návštevníkov festivalu **Mgr. Péter Csúsz**, poslanec BBSK.

Nádvorie pri kaštieli zaplnili nielen zvedaví diváci, ale aj súťažiaci. Presne o 13.00 hod. začal 9. ročník súťaže vo varení gulášu „**Novohradský gulášový festival**“. Do súťaže sa prihlásilo až neuveriteľných 32 družstiev. Akonáhle odštartovalo samotné gurmánske umenie, hneď rozvonil celý areál. Degustácia porotcov začala okolo 15.00 hod. Členovia poroty – Bozó Angelika za Csemadok, PhDr. Alexandra Pivková, primátorka mesta Lučenec, Mgr. Péter Csúsz, poslanec BBSK, Mária Mártonová z Radzoviec a zástupca z MR – mali čo ochutnávať. Ale napokon sa porota doradila a nasledovalo vyhlásenie výsledkov. Víťazom tohto ročníka sa stalo domáce družstvo z Radzoviec a varili tzv. „**palócguláš**“. Ani ostatní súťažiaci neodišli naprázdno, všetci obdržali vecné ceny od organizátorov podujatia.

Festival pokračoval v amfiteátri pri kaštieli, o 19.00 hod. začala hlavná časť programu - **FOLKLÓR NOVOHRADU**. Vystúpili viaceré domáce a zahraničné folklórne súbory: FS Pitytang z Lučenca, Folk LC Lučenec, Jázmin Radzovce, FS Nógrád z Radzoviec, FS Ipeľ z Lučenca, Sobotienka z Mučína, Kéknefelejcs z Rapoviec, Pro Musica z Fiľakovských Biskupíc, Aranykalász Pleš, ľudový rozprávač Kovács Fábián z Čakanoviec, tanečný súbor Palóc Sécsény, mažoretky luvenes z Fiľakova, gitarová skupina Rozmaring Belina a gitarová skupina z Neniniec a d. Celkom sa predstavilo až 300 účinkujúcich. Druhý festivalový deň začal o 10.00 sv. omšou v rímsko-katolíckom kostole, kde vystúpil aj mládežnícky spevácky zbor Agnus Dei. Záver festivalu patrila populárnej maďarskej skupine **Hooligans**. Ako predkapela vystúpila Edda Majdnem z Veľkej nad Ipľom. Organizátormi podujatia boli Novohradský oblastný výbor Csemadoku v Lučenci, ZO Csemadoku a Obecný úrad v Radzovciach, BBSK- Novohradské osvetové stredisko v Lučenci. Podujatie sa konalo s finančnou podporou Úradu vlády SR a BBSK.

Kokavské **KOLIESKO** sa opäť na celé 4 dni rozkrútilo

Tentokrát nešlo o tradičný termín, z druhého augustového víkendu sa festival presunul o týždeň skôr. **XXII. ročník Festivalu ľudovej kultúry – stretnutia mladých folkloristov** sa uskutočnil v dňoch **2. – 5. augusta 2012**. Otvoril ho **Ing. Ján Chromek**, starosta obce.

Štvordňový program bol bohatý a pestrý. Okrem tradičnej ponuky (Koliesko pri fontáne, Folklórna scéna, Ozveny večera z vrchov a dolín, kokavské dvory ...) priniesol aj viaceré novinky - remeselnícku ulicu, dvor osvetársky, projekty - pod klobúkom a facka kockou, či prechádzku po okolí.

Aj v tomto ročníku boli sprístupnené dve výstavy. „**Kokavské kolešne v obrazoch Františka Tallu**“ bol názov prvej výstavy, ktorej vernisáž bola o 17.00 hod. v synagóge. Vernisáž druhej výstavy „**Remeslá v Novohrade**“, sa konala o 18.30 hod. v klubovni domu kultúry. Obidve výstavy pripravili NOS a Novohradské múzeum a galéria v Lučenci a trvali až do konca augusta.

Program **Kokavské podoby – Fujarôčka moja** bol venovaný fujaristom a zároveň jubilantom – Martinovi Kubincovi a Jánovi Krotákovi.

Viac pozornosti venujeme práve tohtoročným novinkám. V piatok začal projekt **Facka kockou**, ktorého realizátormi boli výtvarníci Peter Kollár a Ján Adamove. Išlo o spojenie tradičného so súčasným. Jedna kocka bola situovaná nad obcou a druhá priamo na námestí. **Remeselnícka ulica** bola v sobotu v priestoroch Bakulínho ulice a prezentovali sa na

nej remeslá, ktoré boli v minulosti bežné v Kokave a okolí. S výbornou myšlienkou prišli Ivan Murín a Ľubomíra Žilková, ďakujeme. Mnohí návštevníci si mohli vyskúšať kováčske remeslo, výrobu šindľov, či ukázať svoju zručnosť na krosnách.

Dvor osvetársky bol otvorený taktiež v sobotu a okrem gastronomickej pochúťky „palóc leves“ (recept pre 4 - 5 os: **Suroviny:** 350 g baranie, alebo hovädzie mäso bez kosti, 350 g fazuľové struky – nové, mrazené alebo z konzervy, 350 g zemiaky, 100 ml smotana na varenie, múka, 1 citrón, 2 ks stredne veľká cibula, 2 strúčiky cesnaku – alebo podľa chuti môže byť aj viac, rasca, masť. **Príprava:** na masť opražíme cibuľu, pridáme pokrúpané mäso, štipku rasce, cesnak a dusíme do mäčka, potom pridáme pokrúpané zemiaky, fazuľu a dolejeme vodou, posolíme a varíme kým všetko nezmäkne. Fazuľu varíme oddelene. Zo smotany a múky spravíme zátrepku a postupne dolejeme do polievky) sa v ňom realizoval projekt „**Pod klobúkom**“. Išlo o oživenie tradície „festivalu v krojoch“ a prezentovať ľudový odev – kokavský kroj. **Prechádzka po okolí Kokavy** začala o 13.00 hod. v sobotu. Bola spojená s prehliadkou panorámy obce, ochutnávkou a ukázkami výroby špecialít v Gazdovskom dvore u Spodniakov. Pochopiteľne, na Koliesku nesmel chýbať ani jarmok ľudových remesiel a trval počas celého festivalu. *Festival sa konal pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča a predsedu BBSK Vladimíra Maňku. Podujatie sa konalo s finančnou podporou MK SR, Ivana Gašparoviča, BBSK a MAS Malohont.*

Dojmy na záver. Festival sa vydaril a dokonca aj počasie mu prišlo Počuli sme však aj také „hlasy“, že Koliesku chýba precíznosť Hontianskej parády. Ivan Murín, ako autor Kolieska uviedol vo festivalom sprievodcovi, že najlepšou festivalovou aktivitou sú malé, drobné pričinenia. Možno malým sklamaním viacerých návštevníkov bolo nemožnosť navštíviť výstavu v sobotu, lebo KD bol už po 19.00 hod. uzamknutý. Je to škoda. Veď práve takýmito maličkosťami sa vcelku pekný, festivalový zážitok dokáže zmeniť na častokrát nepekne širia-cu sa spomienku.

POD KLOBÚKOM

Zámerom projektu bolo oživiť tradíciu „festivalu v krojoch“. Osloviť sme chceli predovšetkým návštevníkov, aby nielen spoznali daný kroj, ale nabádali sme ich k tomu, aby v krojoch na festival aj chodili. Festival ľudovej kultúry – KOLIESKO - je najvhodnejšie miesto, kde by sa mal prezentovať ľudový odev, teda **kokavský kroj**. Predstavu tradičného „Kolieska v kroji“ ovplyvňuje viacero faktorov.

Pokr. str. 7

Pokr.zo str.6...

V prvom rade je to samotný kroj, ktorý nie je lacnou záležitosťou. Potom je to ochota návštevníkov obliecť si ho a prísť na festival. Niektorí, komu sme našu víziu priblížili, boli nadšení, iní sa pýtali, čo z toho budú mať, aké výhody im poskytne organizátor. Tak, ako v celej EÚ sú ľudia hrdí na tradície, chceme, aby sa u nás tiež pripomínali aj v krojoch na festivaloch.

Podstatné je, že sme začali. Na každom ročníku plánujeme odprezentovať jednu časť kroja. A začali sme tým najdostupnejším. Je to práve klobúk, ktorý sme predstavili teraz.

V rámci tvorivej dielne prezentoval ukážky výroby tradičných klobúkov majster klobúčnik, **Alexander Frasch** z Levíc. Tento počas celého dňa, zhruba v dvojhodinových intervaloch, predvážal svoje remeslo priamo pred zrakmi divákov až po zhotovenie konečného produktu.

Návštevníkom sme zároveň na dvoch figurínach priblížili pôvodný kokavský kroj – mužský a ženský, zapožičal nám ich Pavol Bútor, za čo mu chceme aj touto cestou poďakovať. Zároveň sme ponúkali informačno uvádzací materiál projektu a malý suvenír v podobe keramického klobúčika čiernej farby v tvare pôvodného kokavského klobúka. Jeho autorkou bola keramička Dana Bakšová z Hrnčiarskych Zalužian.

Projekt sa realizoval s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR.

MEDZINÁRODNÝ NOVOHRADSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL

XVII. ročník sa konal **5.8. 2012** v Lučenci. Už tradične sa festival začal o 18.00 hod. krojovaným sprievodom folklórnych súborov ulicami mesta až do mestského parku. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo o 19.00 hod. v mestskom amfiteátri. Ako ostrieľaný moderátor sa zhostil svojej úlohy Roman Malatinec, poslanec BBSK a predseda komisie kultúry.

Galaprogram pod názvom „Vyznanie krásy“ otvorila **PhDr. Pivková Alexandra**, primátorka mesta Lučenec. Za VÚC pozdravil všetkých prítomných **RNDr. Ladislav Topoľský**, podpredseda BBSK. Moderátor večera osobitne privítal vzácných hostí, ktorými boli: **Ing. Branislav Hámorník**, prednosta Obvodného úradu v Lučenci a poslanec BBSK, **Ružena Egyedová-Baráneková**, umelecká riaditeľka festivalu, **Mária Ambrušová**, riaditeľka NOS a d. Nasledovala hymna festivalu „Daj Boh šťastia tejto zemi...“ a štátne hymny zúčastnených štátov. Celý čas boli na javisku prítomné dvojice z každého súboru. Tento úvodný ceremoniál diváci sledovali s nadšením, po ňom nasledovali samotné vystúpenia folkloristov. Okrem slovenských a maďarských súborov (NÓGRÁD z Radzoviec, URPÍN z Banskej Bystrice, VEPOR z Klenovca a PALÓC zo Szécsényu) sa návštevníkom festivalu predstavili aj zahraničné folklórne súbory z Rumunska, Turecka a Brazílie.

Záver festivalu bol bravúrny, tešili sa najmä nedeľňavé skupinky fotografův. Brazílsky tanečný súbor Copacabana očaril nielen skvelým tanečným rytmom, ale brazíľčanky „zabodovali“ aj svojimi krivkami v nádherných „drobnučkých“ kostýmoch.

Organizátormi festivalu boli Mesto Lučenec, Župná knižnica Balassi Bálinta a Osvetové stredisko Šalgótarján, Banskobystrický samosprávny kraj a Novohradské osvetové stredisko Lučenec. Podujatie sa konalo pod záštitou predsedu BBSK Ing. Vladimíra Maňku a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR a BBSK.

92xx12

Autorská výstava dizajnéra Miroslava Debnára

Novohradské múzeum a galéria,
Kubínyiho námestie 3, Lučenec

12. - 31. 7. 2012,

vernisaž: 12. 7. 2012 o 16,00 hod.

Miroslav Debnár, rodák z Lučenca, po absolvovaní Strednej umelecko-priemyselnej školy v Kremnici pokračoval na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave, kde študoval dizajn. Od jej ukončenia dodnes pôsobí na tejto škole ako vysokoškolský pedagóg, od roku 2002 je vedúcim katedry dizajnu, od roku 2005 je docentom. V súčasnosti žije v Bratislave.

Výstava v Novohradskom múzeu a galérii v Lučenci sa konala pri príležitosti jeho životného jubilea a bola zameraná na interiérovú tvorbu autora za obdobie 1992-2012. Rekapitulácia uzatvárala 20 ročné obdobie jeho tvorby. Prezentované práce otvárajú dvere do súkromia, zároveň mapujú vývoj dizajnu interiéru. Súčasťou výstavy boli i interiérové dizajnové solitéry

XXIV. medzinárodné keramické sympóziu Lučenec - Kalinovo 2012

Medzinárodné keramické sympóziu je najstarším nepretržite fungujúcim sympóziom na Slovensku. Novohradské múzeum a galéria v Lučenci ho organizuje od roku 1989 v spolupráci so Slovenskou výtvarnou úniou – Združením keramikov Slovenska, Mestom Lučenec, obcou Kalinovo a závozom Žiaromat, a.s. Kalinovo. Podujatie je výnimočné pre neateliérové továrenské podmienky a pre možnosť vypaľovať diela vo veľkokapacitných peciach. Výsledky tvorivého pobytu účastníkov sympózia sú každoročne prezentované na výstave v priestoroch našej inštitúcie. Na jeho XXIV. ročníku boli prezentované diela umelcov z Francúzska - **Elizabeth Le Retif**, **Joanna Hair** a **Alain Kurylo** a akademického sochára **Ilju Holešovského** zo Slovenska. Každý zúčastnený autor venoval jedno dielo NMG a tým obohatil našu zbierku súčasnej keramickej tvorby. Vernisaž výstavy bola dňa **3. 8. 2012** o 16:30 hod. a výstava potrvá do 30.9.2012. Podujatie sa konalo pod záštitou predsedu BBSK Vladimíra Maňku.

Plán výstav NMG - september 2012

- Do 30. 9. 2012 - XXIV. Medzinárodné keramické sympóziu Lučenec - Kalinovo 2012
- **Poklady minulosti** - stála expozícia z najcennejších zbierok Novohradského múzea a galérie z archeológie, histórie, etnológie a výtvarného umenia. Návštevníci môžu obdivovať poklady z doby bronzovej, strieborný poklad mincí zo Šurí, kópie zlatého pokladu objaveného v krypte kalvínskeho kostola v Lučenci, nálezy z archeologických lokalít Radzovce a Filákov, historické sklo a smalty z produkcie už zaniknutých sklárni a smaltovní, ľudovú hrčinu z Haliče a okolia, župné kreslá a nábytok z interiéru Haličského zámku, ukážky najstarších historických kníh a výber z tvorby významných výtvarných umelcov novohradského regiónu

Výstava filákovskej výtvarníčky Enikő Tóth pod názvom „Digital & Traditional Art“

Hradné múzeum vo Filákovke otvorilo **17. augusta 2012** o 16,00 v galérii Mestského vlastivedného múzea výstavu výtvarníčky Enikő Tóth pod názvom *Digital & Traditional Art*. Mladá filákovská autorka, ktorá získala viac ocenení na regionálnych študentských súťažiach výtvarného umenia tak na Slovensku ako aj v Maďarsku, študuje na Obchodnej umeleckej strednej škole Eventus v Egri na odbore tvorba animovaných filmov. Po výstavných priestoroch v maďarských mestách Eger a Hatvan prezentuje na svojej prvej filákovskej individuálnej výstave obrazy vytvorené v posledných rokoch tradičnými a digitálnymi technikami. Výstavu, ktorá bude sprístupnená do 18. novembra 2012, otvoril ju jej pedagóg z Egru, **Zoltán Hadobás**.

Turecký večer

na filákovskom hrade

Hradné múzeum vo Filákovke rozbehlo v spolupráci s miestnou historickou skupinou Defensores organizovanie letných večerných výstupov na hrad s animačnými programami. Po prvých dvoch júlových úspešných podujatiach naplánovali organizátori usporiadať bohatší večerný program tematicky zameraný na obdobie tureckej okupácie **18. augusta** od 18,00 hod. V úvode programu odzneli vedecko-popularizačné prednášky v jedinej zachovanej kazemate stredného hradu. Docent Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, odborník na islam **Doc. Mgr. Attila Kovács, PhD.**, mal prednášku pod názvom „Islam v období tureckej okupácie a dnes“. Archeológ Gemersko-malohontského múzea v Rimavskej Sobote, **Mgr. Alexander Botoš**, prezentoval výsledky svojho výskumu na tému „Hmotné pamiatky osmanskej okupácie Novohradu a Malohontu“. V rámci animačných programov vystúpila s humornými scénkami zo života hradnej posádky, krátkymi náučnými prednáškami a ochutnávkou tureckých jedál filákovská historická skupina **Defensores**. Večer svojim vystúpením spestrili tanečnice skupiny brušného tanca **Shai-Nefer** zo Salgótarjána. Mladšiu generáciu čakala v Bebekovej bašte výstava replík zbroja, zbraní a múzejno-pedagogická dielňa venovaná tureckému vojsku. Vyvrcholením večera bolo vystúpenie budapeštianskej skupiny **Arasinda** hrajúcej turecký etnodžez. Hrad ponúkajúci paralelne prebiehajúce programy na viacerých bodoch niekdajšej pevnosti čakal záujemcov do 23,00 hodiny.

Mgr. Attila Agócs, riaditeľ HM

Najkrajšie kalendáre Slovenska 2012

30.8.2012 – 19.9.2012

**Novohradská knižnica, Lučenec – Od-
delenie náučnej literatúry – Galéria**

Putovná výstava „Najkrajšie kalendáre Slovenska“ 2012 predstavuje výber ocenených kalendárov nástenných, plagátových i stolových, ktoré vydávajú obce, mestá, regióny, firmy, vydavateľstvá, reklamné agentúry, tlačiarne a iní tvorcovia.

DNI MESTA - XXII. Palócke dni vo Filákově

10.-12. 8. 2012

Trojdnňový kultúrny festival vo fotografii.

(zdroj: www.filakovo.sk, foto: Zoltán Schnelcer)

Podujatie sa uskutočňuje každoročne na hody a ponúka bohatý program rôznych žánrov pre široké obecnstvo - vystúpenia modernej a ľudovej hudby domácich a zahraničných interpretov. Návštevníkov čakali predstavenia domácich a zahraničných divadelných súborov, tvorivé dielne, tradičné palócke dobroty, palócka zábava a program pre deti. Poslaním tohto podujatia bolo zároveň predstaviť perličky z literárnej tvorby palóckych autorov, ako aj zvyky a obyčaje palóckej ľudovej kultúry príznačnej pre tento región. Trojdnňové podujatie navštívilo približne 5000 návštevníkov a v programe účinkovalo viac ako 600 účinkujúcich.

Kde sa pijú piva je zábava stále živá !

V sobotu **11. augusta 2012** sa v Zábavnom štvorci v Poltári uskutočnil už tradičný 14. ročník súťaže „**V pití piva na čas**“. Počas tohto celého kultúrno-spoločensko-športového podujatia sa ako doplnkové disciplíny pridali siloboj a tvz. šikovné ruky.

Na úvod si zmerali silu v pažiach chlapi v disciplíne siloboj. Vyhráva ten, kto udrží najdlhšie tvz. krígeľ 1 l piva GEMER vo vystretej ruke. Víťazstvo si časom 3 min. 45 sek. nakoniec vybojoval **Tibor Berky**. Druhú priečku, tak ako vlni, obsadil prednosta nášho mesta **Ing. Pavel Oľšiak**. Tretí skončil **František Oláh**. Na rad potom prišla súťaž výhradne pre „krajšiu polovicu ľudstva“ tvz. šikovné ruky. Úlohou účastníčok bolo premiestniť prázdne resp. plné pivové fľaše z jednej prepravky do druhej. Časom 29,08 sek. svoju neporaziteľnosť opäť potvrdila „kráľovná“ tejto disciplíny **Veronika Sabóová**, ktorá od začlenenia tejto súťaže do hlavného programu podujatia ešte nenašla premožiteľku. Záverečnou bodkou podujatia bola súťaž v pití piva. Do tejto hlavnej disciplíny sa zapojilo až 17 borcov-pivkárov. Vypiť 1 l piva za menej ako 10 sekúnd znamenalo byť v prvej trojke. „Bronz“ si domov nakoniec odniesol **Ivan Golian**, o stupienok vyššie skončil „strieborný“ **Lubomír Oláh** a časom 7,42 sek. sa „zlatým“ stal **Marcel Vojtík**.

Všetci úspešní súťažiaci boli odmenení aj vecnými cenami najväčšej pivárskej spoločnosti na svete Heineken Slovensko, a.s., domácimi podnikateľmi Júliusom Botkom (Anna Bar) a Ivanom Golianom (GOGO Bar) a mestom Poltár, v zastúpení primátorom Pavlom Gavalcom.

Mgr. Peter Sabó, moderátor akcie

Zdroj: www.poltar.sk

Občianske združenie Naše Tomášovce na Kráľovej holi.

„Na Kráľovej holi stojí strom zelený...“ kto by nepoznal jednu z najpopulárnejších slovenských ľudových piesní. Dňa **18.08.2012** na poludnie sme si ju zaspievali aj my, turisti z **Tomášoviec**. Túra z dedinky Šumiac bola náročná, ale tie výhľady však stáli zato. Kráľova hoľa, napriek tomu, že zelený strom už na nej veru nie je, má svoje neodolateľné čaro. Po náročnom zostupe do dedinky Telgárt sme si oddýchlí pri kultúrnom programe organizovanom obcou Telgárt – XVIII. Ozveny staroslovenčiny pod Kráľovou hoľou. Dňa **19.08.2012** sme navštívili zrúcaninu hradu Muráň, ktorá sa nachádza na brale zvanom Cigánka. Patrí k našim najvyššie položeným hradom, a svojim rozsahom medzi najrozsiahlejšie hradné lokality. Uvedenú akciu zorganizovalo **Občianske združenie Naše Tomášovce** za finančnej podpory **Obce Tomášovce**, za čo sa chceme poďakovať.

Renáta Macková, predsedkyňa združenia

LUČENSKÉ HODOVANIE – DNI MESTA LUČENEC

Koniec augusta neodmysliteľne patrí lučenskému jarmoku, dobrej nálade a stretnutiam nie len Lučenčanov v uliciach mesta. Dá sa povedať, že v tomto čase Lučenec hoduje. Preto sa mesto Lučenec ako organizátor rozhodlo pomenovať dni mesta Lučenec ako „Lučenské hodovanie“. Hodovať, neznamená len sedieť za stolom a konzumovať dobré a vybrané jedlá, ale aj dobrú zábavu, hudbu, tanec a iné rozptýlenia. Toto všetko si Lučenčania užili dosyta v dňoch 23.8. až 26.8. 2012.

Zaujímavých aktivít a podujatí počas Lučenského hodovania bolo neúrekom, spomenieme len také mená ako TINA, DJ BURIAN, G-STRINX. Podujatie otvoril zaujímavý veselý sprievod mestom a ukončila v nedeľu v poradí už druhá Lučenská legenda. Občania sa spoločne pokúsili v čase trvania podujatia vytvoriť kuriózný nový Slovenský rekord. Mesto privítalo delegácie z družobných miest. Potešiteľné bolo aj to, že na všetky podujatia bol vstup zdarma.

Zdroj: www.lucenec.sk

NAŠE SLOVENSKO OČAMI Ondreja Strapka

Vernisáž výstavy obrazov sa uskutočnila 24.8.2012 vo foajé obradnej miestnosti MsÚ v Lučenci. Sprístupnená bude až do 23.9.2012. Organizátormi sú Mesto Lučenec, NOS a autor.

Turistický výstup na Jaseninu

sa konal 25. 8. 2012. Zraz účastníkov 12. ročníka bol na vrchole pri rozhľadni približne o 13.00 hod. Podujatie organizuje mikroregión Hornohrad.

Lupočská hostina

Toto tradičné podujatie sa uskutočnilo 25.8.2012. Začalo o 15.00 hod. koncertom skupiny Drišľak. Program pokračoval vystúpením folklórneho súboru Ipeľ a kabaretným programom Strašidlá. Záver vydarenej akcie patril skupine Sextet a tanečnej zábave.

MLÁKY 2012

Stretnutie rodákov a folklórne popoludnie sa uskutočnilo 1.9.2012 v osade Mláky, patriacej do obce Látky. Podujatie začalo o 12.00 hod. Svätou omšou, potom nasledovali pozdravy a vystúpenia rodákov. Program pokračoval vystúpeniami folklórnych súborov a sólistov: FS Haličan z Haliče, Ďatelinka Ondreja Molotu z Detvy, FS Jánošík z Filákov, FS Ipeľ z Lučenca, Laura a Adrián Rendekovci z Tomášoviec, FS Brezinky z Polomky a FS Mladosť z Banskej Bystrice. V úlohe moderátora sa predstavil Lukáš Pelč.

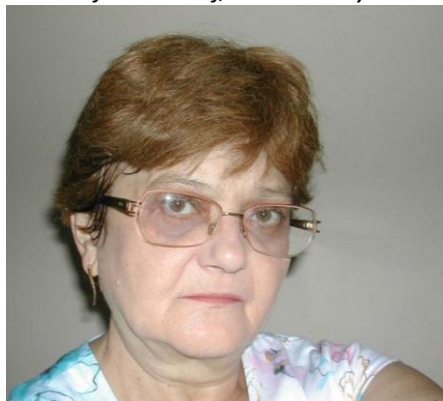
Podakovanie patrí nielen organizátorom podujatia, ale aj všetkým tým, ktorí ho podporili. Osobitné uznanie si zaslúži Občianske združenie Mláky a obec Látky.

Ľudia – roky – udalosti

Dobry archivár je ako staré víno

Archivárka PhDr. Marta Kamasová, rod. Kvanková sa narodila 7. 9. 1952 v Dolnej Strehovej, okres Veľký Krtíš.

Základné vzdelanie získala v r. 1958-67 na školách v Dolných Strhároch, Pôtri a Veľkom Krtíši. V r. 1967-70 navštevovala SVŠ vo Veľkom Krtíši, kde maturovala v triede prof. Amróza Greguša. V r. 1970-72 absolvovala Strednú knihovnícku školu v Bratislave. V r. 1975-80 študovala popri zamestnaní archívniectvo na FF UK v Bratislave, v r. 1988 vykonala na tejto istej škole štátnu rigoróznú skúšku – PhDr. Od r. 1972 pôsobí až doteraz ako archivárka v Štátnom okresnom archíve vo Veľkom Krtíši, od r. 1979 je riaditeľkou archívu. Žije vo Veľkom Krtíši.

Mohli by ste nám, pani doktorka prezradiť, čo bolo rozhodujúcim momentom pre fakt, že ste sa stali archivárkou?

O mojom povolaní rozhodli rôzne okolnosti - vis maior, osud, náhoda? V prvom rade ďakujem svojim rodičom, ktorí ma usmerňovali a pri štúdiách podpo-rovali. Už od detstva som veľa a rada čítala, aj „Tranoscus“ písaný švabachom a rôzne staré dokumenty objavené u starých rodičov. Možno som predsa mala aj nejaké danosti pre povolanie archivár ... Na SVŠ-ke si milo spomínam na vynikajúcich učiteľov – Jozef Kružliak, Ján Černík a Jozef Kvietik. Po skončení strednej školy som chcela študovať de-jepis a slovenský jazyk na Vysokej škole pedagogickej. Neprijali ma. Tak som sa na základe inzerátu v novinách o doda-točných prijímacích

na tzv. nadstavbové štúdium na Strednú knihovnícku školu do Bratislavy. Voľné miesta boli iba na práve otváranom novom odbore archívniectvo. Popri zamestnaní som potom v štúdiu archívniectva pokračovala na vysokej škole a neskôr som vykonala aj rigoróznú skúšku. Archívniectvo nie je kabinetná, ale v praxi rozvíjajúca sa veda, vyžadujúca si celoživotné vzdelávanie. Všeobecne platí, že dobrý archivár je ako staré víno, pracovnými a odbornými skúsenosťami rokmi dozrieva.

Celý svoj život ste profesijne zasvätili jednému pracovisku – Štátnemu archívu vo Veľkom Krtíši. Vedeli by ste si v tejto súvislosti zaspomínať na svoje začiatky?

Keď som končila nadstavbu v Bratislave, bolo tam vtedy dosť pracovných možností, problémom skôr bolo nájsť si vhodný podnájom. Preto som sa vrátila domov a nastúpila v okresnom archíve, kde so mnou už počítali. Archív vtedy sídlil na hrade v Modrom Kameni – bolo to romantické, inšpirujúce, ale pre archívne dokumenty a zamestnancov veľmi nevhodné prostredie. Štyria sme sa tiesnili v jednej neveľkej, tmavej pracovni, archívne sklady boli v inom trakte zámku, nevykurované, vlhké. Krátko po mojom nastúpení, odvolali z funkcie nášho pána riaditeľa (pre postoje v r. 1968) a mňa, najmladšiu, ako jedinu s odborným vzdelaním, poverili vede-ním pracoviska. Nebola to ani lukratívna funkcia ani ľahká pozícia. Popri povinnostiach riaditeľa som spolu s kolegami vykonávala odborné archívne práce, venovala sa publikačnej činnosti, štúdiu, riešila priestorové problémy archívu a ďalšie úlohy. Prácu som nevnímala ako záťaž, ale ako prostriedok realizácie, uplatnenia svojich vedomostí a získavania nových poznatkov. Verejnosť má často o archívoch mylnú predstavu – nie sú to len sklady „starého papiera“. Archívne pramene poskytujú široké možnosti pre tvorivú a zmysluplnú činnosť.

Po r. 1989 sa zmenila situácia v celej našej spoločnosti a určite aj vo vašom archíve. Konkrétne v čom?

Samozrejme, zmeny spoločenského systému boli citelné aj na archívnych pracoviskách, v medziľudských vzťahoch, ako aj v odborných činnostiach.

Už v nasledujúcom roku sa archívy stali veľmi potrebnými inštitúciami a po zmene politických a ekonomických pomerov význam archívnych dokumentov vzrástol. Prvé desaťročie po revolúcii sme vyhľadávali a vyhotovovali ich kópie najmä v súvislosti s reštitúciami, rehabilitáciami, zmenami majetkových a vlast-nických vzťahov, atď. Našťastie, „po otvorení sa svetu“, prišla aj k nám nová technika (prvý počítač a kopírovací stroj), bez ktorých by sme túto prácu nezvládli. Vzástol záujem verejnosti o poznávanie histórie obcí a regionálnu históriu. Do archívu začalo prichádzať viac študentov a vedeckých pracovníkov, ktorí mali záujem o výskum archívnych prameňov rôzneho tematického zamerania. Okruh archívnych odbor-ných činností sa rozširoval a archív získal postavenie odbornej inštitúcie, ktorej význam spočíva nielen v skladovaní, ale predovšetkým v ochrane, v spracovávaní, sprístupňovaní a využívaní archívnych prameňov.

Dotknime sa teraz, prosím vašej bohatej publikačnej činnosti.

Moje povolanie mi vypĺňalo nielen pracovný, ale aj veľa voľného času, nikdy som sa nenudila, skôr naopak. Vždy boli v archíve nespracované archívne dokumenty, veľa možností realizovať sa formou odborných archívnych alebo výskumných a publikačných prác. Každá téma vyžaduje aj veľa štúdiá odbornej literatúry alebo archívnych prameňov a v súčasnosti sa zameriavam na štúdium inštitucionálneho vývoja pôvodcov archívnych fondov, najmä v súvislosti s dokončovaním starších rukopisov odborných archívnych pomôcok. Venujem sa aj regionálnej histórii a genealogickému výskumu niektorých významných rodov a osobností z Novohradu.

Čo vám dáva vnútornú silu pre podnety do ďalšej práce?

Nielen prácou je človek živý ... Aj pri značnom „zaťažení“ svojím povolaním, ma zaujíma veľa vecí, najradšej relaxujem pri prácach v záhradke a okolo domčeka. Radosť mi robia moji dvaja už dospelí synovia. Pre mňa, asi ako pre väčšinu ľudí, je dôležité rodinné zázemie, zdravie a šťastie najbližších ako i dobré kolegiálne vzťahy. Keď je toto všetko v poriadku, odráža sa to na mojej pohode a dáva mi to silu do ďalšieho života.

PhDr. František M i h á l y

Pripomíname si:

Prof. PhDr. Juraj Brťka, CSc.

V mesiaci august 2012 sme si pripomenuli nedežité 100. výročie narodenia pedagóga, didaktika, špeciálneho pedagóga, vysokoškolského učiteľa Prof. PhDr. Juraja Brťku, CSc. Profesor Juraj Brťka sa narodil 25. 8. 1912 v Mýtnej, okres Lučenec. V r. 1918-1927 navštevoval ľudovú a meštiansku školu vo svojom rodisku. V r. 1928-1932 študoval na Učiteľskom ústave v Lučenci. V r. 1946-1949 v štúdiu pokračoval na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave a v r. 1953-1956 na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave.

V r. 1932-1937 bol správcom Obcej školy v Mýtnej, v r. 1937-1941 evanjelickej a. v. ľudovej školy v Selciach. V r. 1941-1945 pôsobil ako cvičný učiteľ na Učiteľskej akadémii v Štubnianskych Tepliciach (dnes Turčianske Teplice) a v r. 1945-1950 ako školský inšpektor v Bratislave. V r. 1950-1953 bol riaditeľom Jedenástočnej strednej školy v Bratislave, v r. 1953-1956 redaktorom časopisov v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve v Bratislave. Od r. 1956 bol vysokoškolským učiteľom, z toho v r. 1956-1960 na Vyššej pedagogickej škole v Bratislave, v r. 1960-1967 na Pedagogickej fakulte (PgF) UK v Trnave, v r. 1967-1972 na FF UK v Bratislave, v r. 1972-1977 na PgF v Trnave. Docentom bol od r. 1960, kandidátom vied od r. 1966, profesorom od r. 1968. Od r. 1977 žil na dôchodku v Bratislave.

Vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zameriaval najmä na didaktiku a pedagogiku škôl I. stupňa. Je autorom veľkého množstva odborných článkov a publikácií: *Stručná didaktika* (Prešov, 1947), *Príručka pre učiteľa prípravného ročníka* (BA, 1953), *Meto-*

dika výchovy uvedomelej disciplíny (BA, 1959), *Vplyv školy a rodiny na pracovnú morálku žiakov* (BA, 1967), *Živá abeceda a šlabikár* (BA, 1973) a i.

Na Učiteľskej akadémii v Turčianskych Tepliciach pôsobil prof. Brťka počas Slovenského štátu a tu vyvíjal protifašistickú činnosť najprv v ilegale. Neskôr aktívne spolupracoval s Hlavným veliteľstvom žandárstva, v jeho byte sa stretávali členovia ilegálnej Slovenskej národnej rady a istý čas u neho býval aj brat generála Rudolfa Viesta s rodinou. Za SNP bol Juraj Brťka predsedom Revolučného národného výboru v Turčianskych Tepliciach. Do povstaleckej Československej armády nastúpil ako nadpo-

ručík v zálohe a bol pridelený do delostreleckej skupiny Gerlach pri Žiari nad Hronom. Pred nemeckou presilou a pre nedostatok streliva musela jeho jednotka ustúpiť 24. 10. 1944. Po ústupe cez Poľanu sa pod velením kapitána Kleskeňa utvorila partizánska skupina, v ktorej bol aj Juraj Brťka. Táto skupina úzko spolupracovala so sovietskou partizánskou skupinou veliteľa kapitána Kopilova, ako aj s francúzskymi partizánmi, ktorým velil kapitán de Lannurien.

Prof. PhDr. Juraj Brťka, CSc. zomrel 23. 6. 1997 v Bratislave a pochovaný je na cintoríne v Ružinove.

PhDr. František Mihály

LITERÁRNY LUČENEC 2012

Propozície VI. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže vo vlastnej tvorbe v rámci XVI. ročníka súťaže v umeleckom prednese pôvodnej slovenskej poézie a prózy TIMRAVINA STUDNIČKA

Vyhlasovateľ súťaže: BBSK - Novohradská knižnica v Lučenci a Mesto Lučenec

Termín: 14.11. 2012

Poslanie a cieľ súťaže:

Prezentáciou vlastnej literárnej tvorby umožniť nadaným deťom, študentom i dospelým formou celoštátnej súťaže konfrontáciu s inými, možnosť rozvíjať svoj talent a tvorivosť, podporovať ich v ďalšom umeleckom zameraní, umožniť získať nové poznatky a kontakty v oblasti literárnej tvorby. Toto podujatie je venované na počesť významnej slovenskej spisovateľky B. S. Timravy.

Zásady súťaže:

1. Vekové kategórie súťaže:

- I. kategória: 5. – 9. ročník základných škôl a osemročných gymnázií
- II. kategória: stredné školy
- III. kategória: dospelí

2. Literárne formy súťaže: POÉZIA a PRÓZA

- 3. Súťažné práce nesmú byť zaslané do iných súťaží, t.j. musia byť pôvodné a doteraz nezverejnené
- 4. Jeden súťažiaci môže zaslať najviac 2 práce
- 5. Práce žiadame zasielať v 3 kópiách s uvedením témy, mena, bydliska, adresy školy, triedy, veku, pedagóga
- 6. Maximálny rozsah prác: POÉZIA: 3 - 5 básní
PRÓZA: 3 strany, maximálne 5 strán formátu A4

Práce prosíme zasielať písomnou formou alebo e-mailovou poštou

- 7. Písomné príspevky späť nezasielame ani na vyžiadanie
- 8. Súťažné práce hodnotí odborná porota
- 9. Cestovné výdavky sú na vlastné náklady
- 10. Termín zaslania prác: **do 1. 10. 2012** na adresu:
PhDr. Mgr. Daša Filčíková, Novohradská knižnica v Lučenci,
Ul. J. Kármána č. 2, 984 01 Lučenec,
e-mail: sluzby@nklc.sk, ekonomika@nklc.sk, nklc@nklc.sk
- 11. Víťazi jednotlivých kategórií budú včas upovedomení o výsledkoch a následne dostanú pozvánku na slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže
- 12. Pri zasielaní prác vás žiadame o prípadný váš súhlas s uverejnením vybraných súťažných prác na web stránke Novohradskej knižnice v Lučenci, respektívne zborníku

II. ročník Bzovských sklárskych dní

sa konal v dňoch **27.8. – 1.9. 2012**. Kultúrno-spoločenské podujatie sa uskutočnilo v Dolnej Bzovej, t.j. samostatnej časti obce Mýtňa. V rámci nich bola uvedená do prevádzky novopostavená historická sklárska pec, postavil ju Anton Budiač z Poltára. Jej slávnostné odovzdanie sa uskutočnilo dňa 1. septembra 2012 o 13:00 h. a bolo spojené s ukážkami sklárskeho umenia. Zapálenie sklárskej pece začalo 5 dní pred jej slávnostným odovzdaním, teda v pondelok 27.8.2012 o 15.00 hod. Celý týždeň sa muselo temperovať v peci až na teplotu 1250 stupňov a až potom sa 31.8. mohla uskutočniť pokusná tavba skla.

V sobotu 1.9. všetko vyvrcholilo, začala sa oficiálna časť II. ročníka BSD. Ukážky fúkania skla predvádzali skutoční sklárski majstri zo zaniknutých sklární v Poltári a Katarínskej Hute: sklári - P. Podmanický, I. Zoka, L. Hriň, M. Gelieň, J. Mastičia, taviči – P. Sýkorka a J. Garaj. Podľa súpisu z r. 1820 boli na Bzovej dve huty – Dolná a Horná, ktoré napr. v r. 1847 zamestnávali pri štyroch taviacich peciach až 200 zamestnancov. V období rokov 1813- 1848 boli bzovské sklárne v správe rodiny Pavla a Františka Sauerovcov a patrili k najvýznamnejším hutám v Uhorsku. Veľký význam pre bzovské sklárne mal príchod známeho sklárskeho podnikateľa Leopolda Kuchynku. Ten najskôr sklárne prenajal, postupne odkúpil a spolu so svojimi tromi dcérami a synom sa r. 1856 na Bzovú presťahoval. Súčasťou podujatia bol aj krst knihy „**Zrod a vývoj slovenského skla – Sklárne Stredného Slovenska**“, autormi ktorej sú Ján Žilák a Pavel Hlodák. Okrem bohatého programu folklórnych súborov (Škorec z Vidinej, rozkazovači z Detvy, Rozmarín z Pliešoviec) záver patril zábave s ľudovou hudbou Karlíkovci z Dolnej Bzovej. Podujatie moderovala známa moderátorka z TV Markíza , Mirka Almasý.

Zdroj: www.mytina.sk

Výročia udalostí v Novohrade

- **765. výročie** (3.8.1247) - prvá písomná zmienka o Lučenci v listine kráľa Belu IV.
- **110. výročie** (1.9.1907) – bola v Kokave nad Rimavicou zriadená štátna „opatrovňa“ (t.j. materská škola), na ktorú miestny veľkostatkár Karol Knöpfler venoval 6 tisíc korún s tou podmienkou, že sa v nej bude hovoriť iba po maďarsky. Prvou opatrovateľkou sa stala Gizela Peková.
- **90. výročie** (4.9.1922) – bola v Kokave otvorená meštianska škola
- **55. výročie** (1.9.1957) - vznikla v Kokave n./R. Lesnícka škola, jediná svojho druhu na Slovensku, trvala do roku 1989, za toto obdobie vychovala 1500 absolventov, riaditeľom školy bol počas celého obdobia pán Ing. Ján Baník.

Hubárske leto v Novohrade

Prvé dubáky sa pri obci Hradište objavili až 21. júla. Potom to však začalo. Hríbová sezóna trvala len krátko. Zrážok bolo málo, ale predsa rástli. Sucho vytvorilo aj takéto popraskané skvosty, ale chvalabohu všetky zdravé. Posledné som našiel ešte v druhej polovici augusta.

Kam za kultúrou

**BBSK – Novohradské osvetové
stredisko Lučenec**

september

Pavel Ožďáni

„FRAGMENTY A POHLÁDY“

- výber z tvorby, výstava

miesto: vestibul NOS Lučenec,

otv.: 7.30-15.30 hod.

24. 9. Literárny klub V.L.A.S

- stretnutie členov

miesto: NOS Lučenec

o 15.30 hod.

**BBSK – Novohradské múzeum
a galéria Lučenec**

Do 30. 9.

XXIV.

**Medzinárodné keramické
sympóziu**

Lučenec - Kalinovo 2012

Poklady minulosti

- stála expozícia z najcennejších
zbierok NMG

miesto: NMG, Kubínyho nám. 3,

otvor.: ut.-pi.: 9.00-17.00,

ne: 14.00-17.00

**BBSK – Novohradská knižnica
Lučenec**

Do 19.9

**Najkrajšie kalendáre Slovenska
2012**

- výstava

27.9. Táňa Vasilková – Keleová,
beseda a autogramiáda
miesto: NK o 16.00 hod.

**Mesto Lučenec – mestský úrad,
oddelenie školstva, sociálnych
vecí, kultúry a športu**

20. 9. Deň bez áut

miesto konania:

Námestie republiky

o 11,00 hod.

do 23.9.

dve výstavy lučenských umelcov:

1/ foajé obradnej siene

Mestského úradu v Lučenci –

výstava obrazov

– „**Naše Slovensko**

očami Ondreja Strapka“

2/ foajé Kina Apollo v Lučenci

– predajná výstava

Pavla Zelmana – „Naše mesto“.

Filákov

Do 18.11. Výstava výtvarníčky

Enikő Tóth pod názvom

Digital & Traditional Art.

miesto: galéria Mestského

vlastivedného múzea

21.- 28.09.

RÓMSKY KULTÚRNY FESTIVAL

- organizátor: OZ INFO ROM,

spoluorganizátori: MsKS,

Hradné múzeum, VPS Filákov

a OZ KOHÁRY

21.09. **Výstava z kresieb**

rómskych detí,

miesto: vestibul Mestskej knižnice

o 16.30 hod.

**Kultúrny program v hradnom
areáli o 17,00 hod.**

Účinkujú:

miestni vystupujúci a hostia.

Host programu – Jancsi Rigó

26.09. Premietanie filmov

s rómskou tematikou

miesto:

Mestské kultúrne stredisko

o 10.00 hod.

28.9. Kultúrny program

v hradnom areáli

Ukážky pletenie košíkov

a výroba metiel

miesto: Hradné nádvorie

o 17.00 hod.

22.09. Stretnutie hudobníkov

Rockový koncert hudobníkov

a mladých talentov

miesto: hradné nádvorie

o 13.00 hod.

28.09.

MUSIC CLUB

- Koncert skupiny

Broken RAIN - Banská Bystrica

miesto: Mestské kultúrne

stredisko o 19.00 hod.

Poltár

14.-15.9.

DNI MESTA

GOMBOVEC FEST

Lehôtka

3.- 4.9.

Lehôtka hostina

– Dni obce

Veľká Ves

22.9.

**Súťaž o najlepšiu Brdársku
kapustnicu 2012 o 10.00 hod.**

Zlatno

6.10.

Prezentačný deň

mikroregiónu Hornohrad

+ Hornohradská klobása

tr LocAll kam do mesta

Mestské noviny
Týždenník mesta Lučenec • 13. 4. 2007 • Ročník 3 • Číslo 13 • Náklad: 12 000 ks • Cena: zdarma
Tel.: 047/451 31 23, tel./fax: 047/451 31 21, e-mail: mestskenoviny@lucenec.sk

**MEDIÁLNI
PARTNERI:**

REKUS - regionálny kultúrny mesačník. **VYDÁVA:** Novohradské osvetové stredisko, Kármánova 2, 984 01 Lučenec. Registrované na MK SR – evidenčné číslo: EV 3991/10. **REDAKTOR:** Michal Abelovský, tel.: 45 12 703, 45 131 78. **GRAFICKÁ ÚPRAVA:** Renáta Adamová
ZODPOVEDNÁ: Mária Ambrušová, riaditeľka NOS v Lučenci
E-mail: noslc@noslc.sk, abelovsky@noslc.sk, **TLAČ:** NOS v Lučenci, www.noslc.sk **NEPREDAJNÉ**